Steg 2 · Parhäfte

Vad skrev Nobel?

Fredspriset finns för att Alfred Nobel skrev det i sitt testamente. Här är de delar som gäller fredspriset.

I par
12 min

Er uppgift

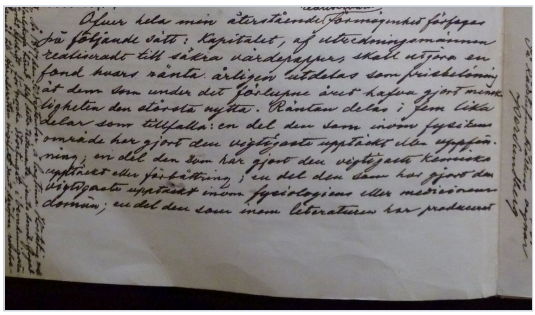
Vem ska få fredspriset, enligt Nobel?

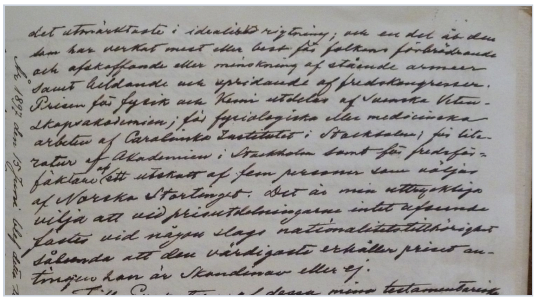
1. **Läs** utdraget ur testamentet. Svåra ord förklaras under texten.
2. **Ringa in** ord som säger *när* det ska ha hänt. **Svara** på fråga 1 på nästa sida.
3. **Skriv** tre krav för vem som ska få priset. Fråga 2 på nästa sida.

Källan

Alfred Nobels testamente

27 november 1895 · Alfred Nobel, handskrivet i Paris · Originalet: Nobelstiftelsen, Stockholm

Testamentet, slutet av sidan 2 och början av sidan 3. Foto: Waage, CC BY-SA 3.0.

Texten är omskriven till enklare svenska. Bilderna visar originalet.

Mina pengar ska bli en fond. Varje år ska räntan delas ut som pris till dem som under det senaste året har gjort mest nytta för människorna.

Räntan delas i fem lika delar. En del går till den som har gjort mest eller bäst för vänskap mellan länder, för att ta bort eller minska arméer, och för att ordna fredsmöten.

Fredspriset delas ut av en grupp på fem personer som Norges riksdag väljer. Det spelar ingen roll vilket land någon kommer från. Den som förtjänar priset mest ska få det.

Alfred Nobel var en svensk kemist och uppfinnare som tjänade en förmögenhet på dynamit och andra sprängämnen. Han skrev sitt testamente för hand i Paris i november 1895. Han dog i december 1896.

I testamentet bestämde han att nästan hela förmögenheten skulle bli en fond, och att räntan varje år skulle delas ut som fem priser. Det första fredspriset delades ut 1901. Originalet förvaras i ett kassaskåp hos Nobelstiftelsen i Stockholm.

Fri att använda, dela och anpassa i undervisning. CC BY-NC-SA 4.0.

1 Ska priset gå till något som redan har hänt, eller till något som pågår? Vilka ord i testamentet visar det?

Testamentet säger att ...

2 Ni bestämmer vem som får fredspriset. Skriv tre krav. Varje krav ska komma från testamentet.

Så här

Så här: Priset ska gå till den som har fått två länder att sluta kriga, eftersom testamentet säger folkens förbrödrande.

① Priset ska gå till den som ...

Ordet i testamentet

② Priset ska gå till den som ...

Ordet i testamentet

③ Priset ska gå till den som ...

Ordet i testamentet

Spara era krav. Ni använder dem i steg 4 och 5.

Ledtrådar

1. Välj ett av de svåra orden i ordlistan. Vad skulle någon behöva göra för att passa det ordet?
2. Börja med exemplet i rutan Så här. Byt ut det som står efter den som.

Meningsbank

- ... har fått länder att sluta kriga
- ... har minskat antalet vapen
- ... har fått människor att mötas
- ... har gjort det det senaste året
- ... oavsett vilket land hen kommer från

 Fri att använda, dela och anpassa i undervisning. CC BY-NC-SA 4.0.

Steg 3 · Parhäfte

Testamentet möter motiveringarna

Varje år skriver kommittén en kort mening om varför någon får priset: motiveringen. Här är åtta riktiga motiveringar, översatta från engelska.

I par
12 min

Er uppgift

Vilken del av testamentet passar motiveringen?

1. **Läs** ett kort i taget.
2. **Skriv** kortets nummer i den del av testamentet som det passar. Passar det ingen del: skriv det i *Står inte i testamentet*.
3. **Svara** på fråga 3 längst ned.

1 **1901 · Frédéric Passy.** för hans livslånga arbete för internationella fredskonferenser, diplomati och skiljedom.

2 **1901 · Henry Dunant.** för hans humanitära arbete för att hjälpa sårade soldater och skapa förståelse mellan folk.

3 **1960 · Albert Lutuli.** för hans fredliga kamp mot apartheid.

4 **1982 · Alva Myrdal och Alfonso García Robles.** för deras arbete för nedrustning och för områden fria från kärnvapen.

5 **2004 · Wangari Maathai.** för hennes bidrag till hållbar utveckling, demokrati och fred.

6 **2014 · Kailash Satyarthi och Malala Yousafzai.** för deras kamp mot förtryck av barn och unga och för alla barns rätt till utbildning.

7 **2017 · ICAN.** för arbetet med att visa de katastrofala följderna av kärnvapen och för banbrytande insatser för ett förbud mot sådana vapen.

8 **2020 · FN:s livsmedelsprogram.** för dess kamp mot hunger, för att förbättra villkoren för fred i områden med konflikter och för att hindra att hunger används som vapen i krig.

Folkens förbrödrande	Färre arméer och vapen	Fredskongresser	Står inte i testamentet

3 Vad har kommittén lagt till? Titta på korten i Står inte i testamentet. Vad har de gemensamt?

Kommittén ger också priset till dem som ...

Ledtrådar

1. Leta efter orden fred, vapen, möten och förståelse.
2. Står rättigheter, miljö, hunger eller barn i testamentet? Läs det igen.

Meningsbank

Kommittén ger också priset till dem som kämpar för ...

rättigheter | miljön | barn | hunger

3 MOTIVERINGARNA

Fri att använda, dela och anpassa i undervisning. CC BY-NC-SA 4.0.

Steg 5 · Parhäfte

Årets pris

Läs bladet **Årets pris**. Överst står bara det kommittén visste när årets pris delades ut. Längst ned står förra årets pris och det som har hänt sen dess, som baksidan av ett vändkort.

I par
10 min

Er uppgift

Pröva årets pris med era krav och jämför det med förra årets.

1. **Läs** bladet Årets pris.
2. **Svara** på fråga 1 och 2 om årets pris. Använd era krav från sidan 2.
3. **Jämför** med förra årets pris: fråga 3 och 4.

1 Vilket av era krav passar årets motivering bäst?

Kravet att ... passar, eftersom motiveringen säger ...

2 Belönar årets pris något som redan har lyckats, eller något som pågår? Ringa in.

Något som redan har lyckats | Något som pågår

Det syns i orden ...

Förra årets pris

3 Förra årets pris har fått ett år på baksidan. Var priset rätt eller fel, eller är det för tidigt att säga? Ringa in.

Rätt | Fel | För tidigt att säga

Det första året visar att ...

Båda priserna

4 Vilket av de två priserna blir lättast att bedöma om fem år? Varför?

Lättast är priset till ... eftersom ...

5 ÅRETS PRIS

Ledtrådar

1. Läs motiveringen och vad kommittén skrev. Handlar det om något som är gjort, eller om något som inte är klart?
2. Tänk på vändkorten: vad stod på baksidan? Vad står på baksidan av förra årets pris?

Meningsbank

- Det syns i ordet ...
- Motiveringen sa ... men det som har hänt är ...
- ... eftersom det går att se om ett fritt val hålls
- ... eftersom det som redan är gjort inte kan ändras

 Fri att använda, dela och anpassa i undervisning. CC BY-NC-SA 4.0.